

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Білоцерківський національний аграрний університет
Дебреценський університет (Угорщина)
Університет Афійон Косатепе (Туреччина)
Університет економіки в Бидгощі (Польща)
Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету
Університет Савуа-Мон Блан (Франція)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Рівненський державний гуманітарний університет
Маріупольський державний університет
Криворізький державний педагогічний університет
Міжнародна перекладацька компанія Translatel
Федерація обмінів «Франція-Україна»
Бюро перекладів «АДМІРАЛ»**

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

**«Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні
в умовах сучасних освітніх реалій»**

21-22 березня 2024 року

Біла Церква – 2024

УДК 378-027.543(477)-029:80:34

Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в умовах сучасних освітніх реалій: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 21–22 березня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 199 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор;
Варченко О.М., д-р екон. наук, професор;
Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор;
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук, доцент;
Цвид-Гром О.П., канд. філол. наук, доцент;
Ігнатенко В.Д., канд. пед. наук, доцент;
Погоріла С.Г., канд. пед. наук, доцент;
Боньковський О.А., ст. викладач;
Любимова Ю.С., канд. філол. наук, доцент;

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук, доцент

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в умовах сучасних освітніх реалій» (21–22 березня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

©БНАУ, 2024

РЕЗНІК В.Г., ст. викладач кафедри іноземних мов

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Анотація. Публікація висвітлює особливості лексичного підходу до навчання граматики іноземної мови, принципи якого відповідають вимогам нових освітніх стандартів та є актуальними в рамках комунікативного підходу. Граматичні навички, що формуються у процесі мовного спілкування, сприяють процесу комунікації, що свідчить про нерозривність лексики та граматики. Зазначається, що за лексичного підходу акцентується увага не на синтаксичній структурі речення, але на складі лексичних блоків – на «граматиці» словосполучення.

Ключові слова: лексичний підхід, граматична компетенція, словниковий запас, лексичні блоки.

Створення ефективної технології навчання іноземної мови було і залишається найактуальнішим завданням методистів усього світу. Ефективна технологія – це швидке засвоєння базового лексико-граматичного матеріалу, що забезпечує успішність іншомовного спілкування у повсякденних ситуаціях. У зв'язку з цим центральне місце у нашому дослідженні посідає лексичний підхід, в основі якого лежить пріоритетне місце лексики у навчанні, оскільки саме вона визначає змістовну сторону мови.

Метою дослідження є вивчення особливостей лексичного підходу в навчанні граматики та методичних прийомів реалізації лексичного підходу при вивченні граматичного аспекту іноземної мови.

Питанням граматики іноземної мови та методів викладання займалися: Р. Мартинова, Н. Складенко, С. Ніколаєва, В. Сафонова, С. Лисенкова, Н. Фоміна, Т. Стеченко А. Hirsh, Th. Summer, G. Zimmermann та ін. Т. Стеченко визначає граматичну компетенцію – як вміння грамотно будувати словосполучення і речення, правильно використовувати і узгоджувати часи, а також знання частин мови і того, як будуються речення різних типів [7].

Граматична компетенція – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості [7]. Формування граматичної компетенції поєднує репродуктивні та рецептивні навички, теоретичні та практичні знання та усвідомленість.

У той час як засвоєння граматики було основною навчальною метою традиційного навчання іноземної мови, акцент у компетентісно-орієнтованому навчанні зосереджено на міжкультурній здатності студентів діяти. З реорганізацією викладання іноземних мов у навчальних закладах через комунікативний підхід і пов'язану з цим зміну принципів роботи з граматиною, граматино-перекладні та

аудіолінгвальні методи, які використовувалися протягом багатьох десятиліть, і методи, на яких вони базувалися, також потрібно було переглядати. Відповідно, граматику більше не слід асоціювати «з правилами, запам'ятовуванням, червоним чорнилом, вправами та нудьгою» (Summer 2016), а скоріше розглядати її як корисний лінгвістичний інструмент, засвоєння якого сприяє справжній меті вивчення іноземної мови – формуванню у студентів іншомовної комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок» [4].

Однак поза мовним середовищем іноземна мова як практична дисципліна вимагає значної кількості навчальних годин, а також самостійної практики розвитку іншомовних умінь, що надовго відкладає бажаний результат. Безліч людей, які вивчають німецьку мову, витрачають велику кількість часу на те, щоб вивчити тисячі слів. Вони шукають значення слова за допомогою словника, але врешті решт їм важко використовувати слова у реченнях та граматично коректно формулювати власні думки. Саме тому головне місце у нашому дослідженні займає лексичний підхід, в основі якого лежить пріоритетне становище лексики у навчанні, оскільки саме вона визначає змістовну сторону мови.

Вперше лексичний підхід був запропонований англійським лінгвістом та методистом Майклом Льюїсом. Саме він ввів у лінгвістику поняття «лексична граMATика», яке передбачає вивчення і закріплення поєднань слів, що регулярно зустрічаються у мові, сприйняття «граматики через лексику». Вчений доводить, що ключем до успішного оволодіння іноземною мовою є вдосконалення словникового запасу і звернення до лексичних блоків, які є готовими лексико-граматичними поєднаннями, що лежать в основі мовлення [3].

Отже, лексичний підхід ґрунтується на твердженні, що саме лексика, тобто слова та їх поєднання, є основним будівельним матеріалом мови. Основний принцип лексичного підходу полягає у розподілі вокабуляра (традиційно розуміється як сукупність окремих слів з фіксованим значенням) та лексикону (словника), що включає не лише окремі слова, але і їх поєднання [5]. Лексика важлива й має усталені мовні звороти – чанки (chunks): ідіоми, фразові дієслова, усталені словосполучення (колокації), усталені висловлювання (які не є фразеологізмами, але часто вживаються в усній мові). Наприклад: «*strahlen wie ein Maikäfer*» (сяяти на все обличчя), ідіома; «*aufräumen – ich räume auf*» (прибирати), дієслово з відокремлюваним префіксом тощо. Для того щоб колокація віддзеркалювала правильне та природне для носія мови звучання, вона має бути засвоєна студентами у відповідному контексті, з урахуванням конкретної ситуації спілкування [5].

Дослідження у сфері когнітивної лінгвістики підтверджують, що під час вивчення іноземної мови словосполучення, які мозок сприймає як єдине ціле, залишаються у довгостроковій пам'яті [2]. Лексичний підхід акцентує увагу студента не на синтаксичній структурі речення, а на сполучуваності слів у лексичних блоках, іншими словами, на «граматиці» фрази. Це так звана лексикалізована граMATика (lexikalisierte Grammatik), оскільки саме специфічне словосполучення визначає те, або інше лексичне значення слова завдяки

синтагматичним зв'язкам (семантичним та синтаксичним). Відповідно, лексична сполучуваність (die lexikalische Kompatibilität) є системною умовою прояву лексичного значення слова в синтаксичній конструкції, тобто лексика та граматика нерозривно пов'язані [1].

Основними перевагами лексичного підходу є наступні характеристики:

- основна увага приділяється успішній комунікації, а не абсолютній граматичній досконалості;
- доступ до реальної мови через масив автентичних зразків письмового та усного мовлення;
- розуміння мови як цілісної системи;
- навчання лексиці лише у контексті;
- тренування умінь сприймати текст синтагматичною.

Лексичний підхід до навчання іноземних мов ґрунтується на кількох принципах:

1) Мова ґрунтується на лексиці. Носії мови використовують у своєму мовленні величезну кількість словосполучень, якими повинні володіти всі, хто вивчає мову, інакше їх мова не буде швидкою і природною. Швидкість говоріння – це не результат знання граматичних правил та списків слів, але вміння використовувати кліше та усталені вислови у мові.

2) Лексика та граматика тісно взаємопов'язані. Ключовим компонентом вивчення мови у межах лексичного підходу є вміння розпізнавати граматичні структури. Іншими словами, граматичні правила та структури повинні служити комунікативним цілям навчання [2].

Отже, основним завданням викладача у межах лексичного підходу є правильний добір граматичних та лексичних конструкцій із текстів. Методика застосування лексичного підходу передбачає роботу зі словотвором вже на початкових етапах вивчення іноземних мов, що дозволяє значно збагатити лексичний запас студентів. Компетентне використання мови характеризується інтенсивним використанням лексичних «заготовлених компонентів» (принцип ідіоми). У цьому сенсі лексична компетентність є стрижнем міжкультурної комунікативної здатності [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Deutsch als zweite Fremdsprache /[Elektronische Ressource] //http://www.goethe.de/lhr/jug/vur/de11373193.htm/
2. Doff, Sabine (2016): Vermittlungsmethoden: Historischer Überblick. In: Eva Burwitz-Melzer [u.a.] (Hg.): Handbuch Fremdsprachenunterricht. Tübingen: Narr, 320-325.
3. Lewis, M. Implementing the lexical approach: Putting theory into practice / M. Lewis. – Hove: Thomson Heinle, 1997. – 205 p.
4. Summer, Theresa (2016): Verfügen über sprachliche Mittel: Grammatik. In: Eva Burwitz-Melzer [u.a.] (Hg.): Handbuch Fremdsprachenunterricht. Tübingen : Narr, 126-131
5. Zimmermann, Günther (1988): Lehrphasenmodell für den fremdsprachlichen Grammatikunterricht. In: Johannes Dahl, Brigitte Weis (Hg.): Grammatik im Unterricht. München: Goethe-Institut, 160-176
6. Резнік В.Г. Труднощі формування німецькомовної лексичної компетенції у студентів-філологів: методичний аспект / В.Г. Резнік // Суспільство, наука, освіта: актуальні

дослідження, теорія та практика : тези доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (БІЕУ Університету "Україна", 23-24 листопада 2023 р.). - Біла Церква, 2023. - С. 49-51. URL:<https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/9760> (дата звернення: 20.03. 2024).

7. Стеченко Т. О. Формування професійно орієнтованої англomовної граматичної компетенції майбутніх філологів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Стеченко Тетяна Олександрівна. – К., 2004. – 200 с.

УДК 371.53

МУСІЙЧУК С.М., канд. пед. наук., доц., доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування,

БЕЗРУЧЕНКО С.І., здобувач факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу ім. проф. В.Ф. Доценка

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. Автори досліджують потенційні переваги включення технологій науки, технологій, інженерії та математики (STEM) у середовище вивчення іноземних мов. Поєднуючи інструменти та концепції STEM з викладанням мов, викладачі можуть сприяти більш захоплюючому та інтерактивному навчальному процесу, сприяючи засвоєнню мов разом із розвитком критичного мислення та навичок розв'язання проблем.

Ключові слова: STEM-технології, інтеграція, засоби, вивчення іноземних мов.

У світі, який стає все більш взаємопов'язаним і технологічно розвиненим, попит на ефективне вивчення мов зростає. Традиційне викладання іноземних мов часто нехтує включенням STEM-технологій, тим самим втрачаючи можливості залучити учнів до активного навчального досвіду, пов'язаного з вирішенням проблем у реальному світі. У цьому дослідженні розглядаються потенційні переваги інтеграції інструментів, концепцій та видів діяльності STEM у процес викладання іноземних мов.

Переваги інтеграції STEM у вивчення іноземних мов:

1. Залучення до створення контенту. Впровадження STEM-технологій у процес вивчення іноземних мов дозволяє учням створювати автентичний і контекстно-орієнтований контент. Наприклад, учні можуть використовувати набори робототехніки для конструювання та програмування роботів, які представляють інформацію про певну тему з іноземної мови, наприклад, про екологічні проблеми. Такий практичний підхід заохочує активну участь учнів, створює внутрішню мотивацію і дозволяє практикувати мову в значущому контексті [1].

2. Мовне занурення у середовище віртуальної реальності (VR). VR забезпечує досвід занурення, в якому учні можуть мандрувати віртуальними світами, які контекстуально узгоджуються з цілями вивчення мови. Наприклад, вони можуть взаємодіяти у віртуальному іншомовному місті, замовляючи їжу в ресторані або обговорюючи культурні події з віртуальними персонажами.

Майєр Н. В. Завдання для формування креативної компетентності майбутнього викладача у процесі професійно орієнтованого навчання французької мови.....	53
Hryshchenko I.V., Kourdish O.K. Challenges of today: another concept of an english coursebook for medical students.....	56
Камінська С.В. Formation of readiness for professional foreign language communication through the principle of predictive learning and the principle of combination of classroom and extracurricular work.....	59
Bulhakowa T., Zhukova H. Edukacja pozaakademicka: wybór nowoczesnego człowieka.....	62
Лук'янець Г.Г. Розвиток вмінь толерантного мовлення студентів сфери гостинності як реалізація міжкультурної комунікативної компетенції.....	64
Ткачук Ю.В., Мельник Н.А. Ментальне здоров'я як освітня проблема..	66
Ірхіна Ю.В. Щодо питання про зміст курсу іноземної мови за професійним спрямуванням для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти медичного факультету напрямку «Спеціальна освіта»	69
Столбецька С.Б. Особливості професійно-мовленнєвої підготовки перекладачів у галузі сільського господарства на прикладі французької мови.....	71
Хахула Б.В., Хахула Л.П. Формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів-аграріїв у закладах вищої освіти.....	74
Бойко Г.А. Підходи до розвитку компетентності у професійно орієнтованому читанні майбутніх інженерів.....	77
Марчук В.В. Поняття особистості в соціальних системах.....	79
Шерстюк Н.В. Використання лексичного підходу у викладанні англійської мови професійного спрямування.....	81
Межов О. Г. Неформальна й дуальна освіта: нормативне регулювання та досвід реалізації у процесі підготовки магістрів філології.....	83
Волинець І.М. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у курсі вивчення «Дитячої літератури».....	86
Пазяк А.Р. Основні психологічні аспекти викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.....	88
Погоріла С.Г., Тимчук І.М. Сучасні підходи до формування комунікативних навичок у майбутніх фахівців аграрної галузі.....	91
Хомчук О. П. Розвиток пам'яті як умова ефективного вивчення іноземної мови	93
Дем'яненко О.О. Комікси як ефективний засіб профорієнтованого навчання літератури.....	96
Резнік В.Г. Особливості лексичного підходу до формування граматичної компетенції студентів-філологів у процесі навчання німецької мови.....	99
Мусійчук С.М., Безрученко С.І. Інтеграція STEM-технологій у вивчення іноземних мов.....	102

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Карпіцький М. М. Необхідність викладання порівняльного мовознавства для майбутнього України.....	104
Костусяк Н. М. Роль цифрових освітніх ресурсів у забезпеченні компетентісно орієнтованого навчання морфеміки, словотвору й морфології української мови в ЗВО.....	106